

Trajectòria acadèmica dels primers graduats a la Universitat de les Illes Balears

*Maria Palou
Juan José Montaña
Maria Jesús Mairata*

RESUM

El present treball pretén conèixer la trajectòria acadèmica i la posterior inserció laboral dels primers titulats universitaris dels estudis de grau oficials de la Universitat de les Illes Balears. S'estudia la cohort 2009-2010 i es descriuen i s'analitzen les taxes de rendiment acadèmic, èxit, graduació i abandonament, i la inserció laboral una vegada finalitzats els estudis. Així mateix, es mostren les característiques de l'ocupació assolida i l'adequació del lloc de treball que exerceixen en relació amb el nivell de formació adquirida. Finalment, s'apunten algunes consideracions per tal d'aprofundir en els resultats obtinguts.

RESUMEN

El presente trabajo pretende conocer la trayectoria académica y la posterior inserción laboral de los primeros titulados universitarios de los estudios de grado de la Universitat de les Illes Balears. Se estudia la cohorte 2009-2010 y se describen y analizan las tasas de rendimiento académico, éxito, graduación y abandono, y la inserción laboral una vez finalizados los estudios. Así mismo, se muestran las características de su ocupación y la adecuación del puesto de trabajo que desempeñan en relación al nivel de formación adquirida. Finalmente, se apuntan algunas consideraciones al objeto de profundizar en los resultados obtenidos.

I. INTRODUCCIÓ

El curs 2009-2010 s'inicia a la Universitat de les Illes Balears (UIB) el primer curs dels títols adaptats a l'espai europeu d'educació superior (EEES). El canvi dels plans d'estudis tenia com a objectiu principal millorar la inserció laboral dels titulats adaptant els estudis superiors a les necessitats del mercat de treball.

Per a la majoria d'autors, el terme *ocupabilitat* està relacionat amb el desenvolupament de coneixements, habilitats i actituds, tot plegat competències, que es consideren imprescindibles per a l'ocupabilitat dels graduats. Amb els nous plans d'estudis, sorgeixen les competències en els estudis universitaris com a manera d'adequar la preparació dels estudiants per al mercat laboral. Es posa l'accent en les competències transversals (Tuning, 2002) com a facilitadores de la futura inserció dels graduats, en la mesura que es considera que augmentaran la satisfacció dels ocupadors i facilitaran l'adaptació als canvis socioeconòmics que es van produint cada vegada amb més dinamisme, encara que sense oblidar les competències específiques, necessàries per a cadascuna de les diverses professions.

En el present estudi, fem un seguiment de la vida universitària de la primera cohort d'estudiants dels títols de grau. Veurem la trajectòria estudiantil curs per curs fins a la finalització dels estudis i la posterior inserció laboral.

Proporciona Bolonya una bona preparació? Hi ha una diferència significativa amb els antics titulats? Com és l'ocupació dels graduats? Evidentment, hi ha factors aliens que no podem controlar i que

condicionen els resultats d'aquest estudi: la situació de crisi, les característiques socioeconòmiques pròpies de les Illes... No obstant això, el seguiment dels resultats de les cohorts ens permetrà, en el futur, fer una comparativa i respondre a aquestes qüestions independentment dels factors socioeconòmics.

En aquest sentit, ja l'any 2014 es va fer un estudi comparatiu de tipus quantitatiu i de tall transversal (Montaño, Mairata i Palou, 2012). L'esmentat treball, encara que es realitzà únicament amb les dades corresponents al primer curs dels graus (2009-2010), indicà una millora, en general, dels resultats acadèmics dels estudiants. Així mateix, s'indicava la conveniència de fer estudis de tall longitudinal que permetessin fer el seguiment de les cohorts dels estudiants matriculats. Però aquest estudi, encara que important, no és suficient atès que es tractava d'un estudi transversal, que comparava els resultats del primer curs de grau amb els resultats dels antics títols. Per fer comparacions, necessitam veure el moment o els moments en els quals es produeixen els fenòmens d'abandonament i quan s'ocasiona el menor o major rendiment; això sols podem fer-ho mitjançant la comparació entre cohorts d'un i de l'altre pla d'estudis.

Per a respondre a la primera qüestió determinarem les taxes de rendiment acadèmic, èxit, graduació i abandonament. L'avantatge que suposen els indicadors basats en crèdits és que permeten la comparació entre distintes disciplines, atès que les variacions són atribuïbles al nivell de competència dels alumnes i no als nivells d'exigència diferencial de les distintes titulacions, com ocorre en el cas de les qualificacions (Rodríguez i Ruíz, 2011).

Pel que fa a la necessària comparativa entre els graduats i els antics titulats, comptam amb les dades preliminars d'altres estudis (Montaño, Mairata i Palou, 2012) encara que seran necessaris estudis futurs de tipus longitudinals.

I respecte a la tercera qüestió, els resultats obtinguts de l'enquesta d'inserció laboral (UIB-FUEIB, 2017) ens proporcionaran informació sobre el percentatge i la qualitat de l'ocupació dels graduats tres anys després d'haver finalitzat els seus estudis.

2. FINALITAT I OBJECTIUS

La finalitat d'aquest treball és conèixer la trajectòria acadèmica i la inserció socioprofessional de la primera promoció de graduats per la Universitat de les Illes Balears: la cohort 2009-2010.

Es plantegen com a objectius:

1. Esbrinar el rendiment acadèmic dels estudiants de grau al llarg de la seva vida universitària, mitjançant la determinació de les taxes de rendiment acadèmic, èxit, graduació i abandonament.
2. Conèixer la inserció laboral dels titulats en relació amb les característiques de la feina que desenvolupen i la formació universitària assolida, així com les característiques principals de l'ocupació.

3. MÈTODE

3.1. Població i mostra

La població objecte d'estudi està formada per 2.827 alumnes de grau (no s'han inclòs els alumnes de les escoles adscrites). Aquesta xifra representa el total d'alumnes de nou ingrés matriculats en els estudis de grau que s'iniciaren el curs 2009-2010 a la UIB.

Al Quadre I es pot observar el nombre d'alumnes matriculats, en el curs acadèmic 2009-2010, en cada un dels graus.

QUADRE I. NOMBRE D'ALUMNES MATRICULATS PER ESTUDIS	
Branca de coneixement	Alumnes d'inici curs 2009-2010
Arts i Humanitats	
Grau d'Estudis Anglesos	115
Grau de Filosofia	34
Grau d'Història	87
Grau d'Història de l'Art	61
Grau de Llengua i Literatura Catalanes	42
Grau de Llengua i Literatura Espanyoles	39
Ciències	
Grau de Biologia	108
Grau de Bioquímica	63
Grau de Física	38
Grau de Química	40
Ciències de la Salut	
Grau de Fisioteràpia	64
Grau d'Infermeria	162
Grau de Psicologia	114
Ciències Socials i Jurídiques	
Grau d'Administració d'Empreses	354
Grau de Dret	307
Grau d'Economia	119
Grau d'Educació Infantil	179
Grau d'Educació Primària	290
Grau d'Educació Social	107
Grau de Geografia	38
Grau de Pedagogia	61
Grau de Treball Social	147
Grau de Turisme	140

Enginyeria i Arquitectura	
Grau d'Edificació	86
Grau de Matemàtiques	31
Total alumnes	2.827

Font: Elaboració pròpia a partir de la base de dades del CTI de la UIB.

Per estudiar la inserció laboral dels titulats, la població de referència ha estat de 989 persones graduades a la UIB el curs 2012-2013 (cohort 2009-2010). La mostra assolida ha estat de 592 subjectes, xifra que representa un percentatge del 60 % i un error mostral del 2,55 %.

3.2. Procediment

El present treball és un estudi longitudinal de tipus descriptiu que mostra l'evolució de la cohort 2009-2010 al llarg de la seva vida universitària, des de l'inici dels estudis fins a la seva finalització i la incorporació al món laboral.

Per això s'han estudiat, per una part, les taxes de rendiment acadèmic extretes de la bases de dades del Centre de Tecnologies de la Informació (CTI) de la UIB. Aquesta informació ha estat revisada i depurada per tal d'assegurar-ne la qualitat i la fiabilitat. La base de dades resultant conté informació sobre diferents característiques dels estudiants: els estudis que cursen, el nombre d'alumnes matriculats, quants crèdits han superat any rere any, etc. Atès que l'objectiu és analitzar l'experiència durant els quatre anys de carrera, hem restringit l'estudi als estudiants que es matricularen per primera vegada a algun dels estudis de grau oferts l'any 2009-2010.

Per altra part, s'analitza la inserció laboral d'aquesta cohort a partir dels resultats obtinguts a l'estudi d'inserció que la UIB, amb la col·laboració de la Fundació Universitat-Empresa de les Illes Balears, ha realitzat sobre la població graduada tres anys després de la finalització dels estudis.

Mitjançant l'aplicació d'un qüestionari s'han recollit aspectes com ara l'ocupació (graduats en actiu/aturats, àmbit laboral, branques d'ocupació, etc.) i la qualitat de l'ocupació (és a dir, si es treballa del que es va estudiar, funcions que s'exerceixen, ingressos, etc.). Les entrevistes s'han fet telefònicament els mesos de setembre i octubre de 2016.

El present treball mostra informació per estudis, per cursos i per branques de coneixement. Aquesta divisió es justifica per la divergència en les taxes d'èxit, de rendiment i d'abandonament en els diversos ensenyaments i en els diferents cursos d'un mateix ensenyament (Ávalos, Carfí i Gutiérrez, 2014).

3.3. Definició de taxes

D'acord amb el Protocol de seguiment dels ensenyaments universitaris oficials (Agència de Qualitat Universitària de les Illes Balears, 2013), en aquest estudi analitzarem les següents taxes: rendiment acadèmic, èxit, abandonament i graduació.

1. Taxa de rendiment del títol. Per a un curs acadèmic X, relació percentual entre el nombre de crèdits ordinaris superats en el títol T a la universitat U i el nombre total de crèdits ordinaris matriculats en el títol T a la universitat U. La taxa s'assigna al curs $n/(n+1)$.
2. Taxa d'èxit del títol. Per a un curs acadèmic X, relació percentual entre el nombre de crèdits ordinaris superats en el títol T a la universitat U i el nombre total de crèdits ordinaris presentats en el títol T a la universitat U. La taxa s'assigna al curs $n/(n+1)$.
3. Taxa d'abandonament. Percentatge d'estudiants d'una cohort de nou ingrés que, sense haver-se titulat, no s'ha matriculat l'any en què teòricament hauria d'haver acabat els estudis ni l'any següent. La taxa s'assigna al curs $n/(n+1)$.
4. Taxa d'abandonament al primer any. Relació percentual entre els estudiants de nou ingrés d'una cohort d'entrada C matriculats en el títol T a la universitat U en el primer curs acadèmic X, que no s'han matriculat en aquest títol T en els cursos X+1 i X+2, i el nombre total d'estudiants de la cohort d'entrada C que accediren a l'esmentat títol T a la universitat U en el primer curs acadèmic X. La taxa s'assigna al curs $n/(n+1)$.
5. Taxa de graduació del títol. Relació percentual entre els estudiants d'una cohort d'entrada C que superen, en el temps previst més un any, els crèdits conduents a un títol T a la universitat U i el total dels estudiants de nou ingrés de la mateixa cohort C en l'esmentat títol T a la universitat U. La taxa s'assigna al curs $n/(n+1)$.
6. Taxa de graduació amb retard de dos anys. Relació percentual entre el total d'alumnes que finalitzen al curs (T+2) o abans i el nombre total d'alumnes de nou ingrés a temps complet en el títol al curs X. La taxa s'assigna al curs $n/(n+1)$.

4. RESULTATS

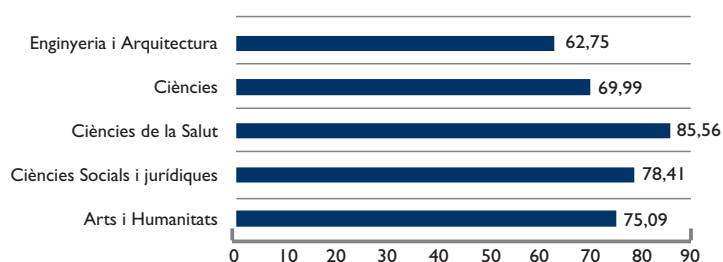
4.1. Rendiment acadèmic

Recordem que la taxa de rendiment es defineix com la relació percentual entre el nombre de crèdits superats o aprovats i el nombre de crèdits matriculats.

La mitjana de rendiment de la cohort 2009-2010 és de 75,88 %. Si analitzam el rendiment per branca de coneixement, Gràfic I, veiem que la taxa de rendiment oscil·la entre el 66 % i el 87 %. Ciències de la Salut és la branca amb major rendiment acadèmic; per contra, la branca amb menor rendiment és la d'Enginyeria i Arquitectura.

Cal ressaltar que només el grau d'Edificació (abans Enginyeria d'Edificació) és present el curs 2009-2010 i que la resta d'enginyeries no s'incorporen a l'oferta de graus fins al curs següent, el 2010-2011.

GRÀFIC 1: RENDIMENT ACADÈMIC PER BRANQUES DE CONEIXEMENT

Font: Elaboració pròpia a partir de la base de dades del CTI de la UIB.

Per fer una anàlisi més detallada, a continuació, al Quadre 2 presentam els resultats del rendiment acadèmic de cada un dels títols de grau, així com el rendiment global de cada títol per als quatre cursos de la carrera del 2009-2010 al 2012-2013.

QUADRE 2. RENDIMENT ACADÈMIC PER ESTUDIS I CURSOS

		2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	Global
		Rend. S/M	Rend. S/M	Rend. S/M	Rend. S/M	
Arts i Humanitats Estudis	Grau d'Estudis Anglesos	71,91	65,56	71,66	77,74	71,72
	Grau d'Història	63,81	60,90	77,10	82,35	71,04
	Grau d'Història de l'Art	63,85	77,74	85,56	80,77	76,98
	Grau de Filosofia	60,34	76,77	84,49	83,96	76,39
	Grau de Llengua i Literatura Catalanes	64,59	70,31	72,31	81,65	72,22
	Grau de Llengua i Literatura Espanyoles	74,08	76,90	85,00	92,95	82,23
Ciències Estudis	Grau de Biologia	58,16	67,79	69,94	84,47	70,09
	Grau de Bioquímica	72,70	76,94	78,14	89,44	79,30
	Grau de Física	50,55	51,87	62,94	77,43	60,70
	Grau de Química	60,05	69,13	67,13	83,27	69,90
Ciències de la Salut Estudis	Grau de Fisioteràpia	78,78	79,79	79,02	90,42	82,00
	Grau d'Infermeria	89,43	87,67	95,03	96,41	92,14
	Grau de Psicologia	87,64	75,79	83,33	83,40	82,54

Ciències Socials i Jurídiques Estudis	Grau d'Administració d'Empreses	55,31	65,92	70,73	76,46	67,11
	Grau de Dret	66,63	70,37	73,56	82,68	73,31
	Grau d'Economia	58,29	59,97	72,77	81,13	68,04
	Grau d'Educació Infantil	83,30	91,28	94,51	97,25	91,58
	Grau d'Educació Primària	77,52	90,51	94,63	96,99	89,91
	Grau d'Educació Social	73,45	76,58	79,72	90,14	79,97
	Grau de Geografia	74,32	88,81	83,57	84,77	82,87
	Grau de Pedagogia	78,90	78,63	86,97	83,53	82,01
	Grau de Treball Social	80,98	62,05	74,14	72,60	72,44
	Grau de Turisme	75,13	67,96	79,13	85,31	76,88
Enginyeria i Arquitectura Estudis	Grau d'Edificació	64,98	69,77	70,02	82,06	71,71
	Grau de Matemàtiques	42,07	53,70	52,44	67,00	53,80
Total general		69,07	72,51	77,75	84,17	75,88

Nota: S: crèdits superats; P: crèdits presentats; M: crèdits matriculats.

Font: Elaboració pròpia a partir de la base de dades del CTI de la UIB.

Com veiem al quadre, el rendiment acadèmic augmenta globalment a totes les branques any rere any, tot i el decreixement en el segon curs d'alguns dels estudis. Així mateix, s'observa que la taxa de rendiment oscil·la entre el 53,80 % dels estudis de Matemàtiques i el 91,58 % dels estudis d'Infermeria. La taxa global per al conjunt d'estudis de grau, en els quatre anys de carrera, és del 75,88 %.

4.1.1. Èxit

La taxa d'èxit proporciona informació sobre la relació entre el nombre de crèdits superats (aprovat) en relació amb el nombre de crèdits presentats a avaluació. Dit d'una altra manera, informa del nombre d'assignatures aprovades respecte al nombre d'assignatures presentades a avaluació.

El Quadre 3 mostra la taxa d'èxit per estudis i cursos. Igual com en el cas del rendiment, en la majoria dels estudis es produeix un increment de l'èxit a mesura que augmenta el curs (a excepció del curs 2013-2014 el qual no està previst al pla d'estudis).

Del total dels 25 graus estudiats, 17 es troben per damunt del 80 % el primer any. La mitjana d'èxit per al total dels graus és de 85,75 % (cursos del 2009-10 al 2012-13).

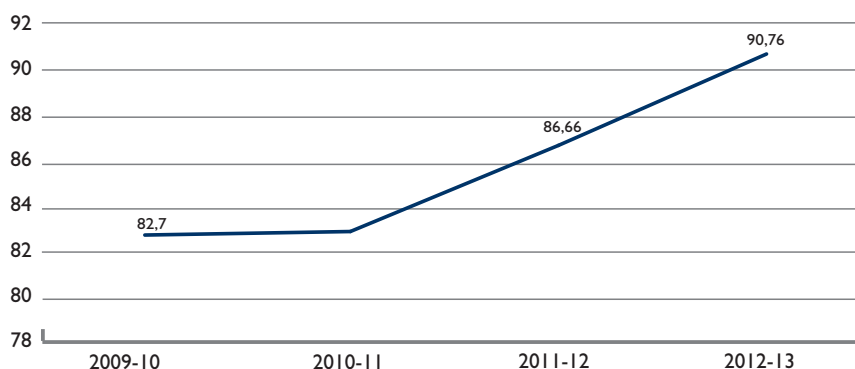
QUADRE 3. ÈXIT PER ESTUDIS I CURSOS						
		2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
		Èxit S/P	Èxit S/P	Èxit S/P	Èxit S/P	Èxit S/P
Arts i Humanitats Estudis	Grau d'Estudis Anglesos	90,51	80,29	88,34	87,32	71,84
	Grau d'Història	86,16	86,17	92,90	89,92	84,83
	Grau d'Història de l'Art	87,13	91,85	95,85	96,92	96,70
	Grau de Filosofia	85,37	92,68	91,86	93,45	91,55
	Grau de Llengua i Literatura Catalanes	81,57	84,91	84,95	89,00	79,27
	Grau de Llengua i Literatura Espanyoles	85,11	88,84	95,20	96,79	93,75
Ciències Estudis	Grau de Biologia	71,71	77,79	77,03	87,39	87,77
	Grau de Bioquímica	81,27	84,31	82,88	91,50	85,76
	Grau de Física	71,76	62,19	75,15	86,06	87,37
	Grau de Química	66,96	79,04	75,78	86,90	76,88
Ciències de la Salut Estudis	Grau de Fisioteràpia	85,32	82,93	83,29	93,33	89,74
	Grau d'Infermeria	94,29	90,31	96,39	97,77	91,15
	Grau de Psicologia	93,83	84,71	87,85	89,20	91,67
Ciències Socials i Jurídiques Estudis	Grau d'Administració d'Empreses	67,79	74,54	78,27	83,52	80,34
	Grau de Dret	79,33	82,06	83,52	91,64	90,76
	Grau d'Economia	73,00	72,71	81,44	87,90	79,27
	Grau d'Educació Infantil	94,60	96,43	98,77	99,53	96,64
	Grau d'Educació Primària	85,85	94,95	97,40	99,02	90,22
	Grau d'Educació Social	93,93	94,17	92,68	97,71	93,68
	Grau de Geografia	91,79	91,70	89,01	88,79	84,62
	Grau de Pedagogia	90,26	85,14	94,21	92,93	87,67
	Grau de Treball Social	91,46	80,15	89,15	84,45	83,61
	Grau de Turisme	87,62	76,92	87,00	90,09	
Enginyeria i Arquitectura Estudis	Grau d'Edificació	79,33	75,84	77,69	90,76	87,04
	Grau de Matemàtiques	51,58	61,27	69,92	77,01	83,54
Total general		82,70	82,88	86,66	90,76	86,90

Nota: S: crèdits superats; P: crèdits presentats.

Font: Elaboració pròpia a partir de la base de dades del CTI de la UIB.

El Gràfic 2 mostra l'evolució de la taxa d'èxit.

GRÀFIC 2: EVOLUCIÓ DE LA TAXA D'ÈXIT PER CURS ACADÈMIC

Font: Elaboració pròpia a partir de la base de dades del CTI de la UIB.

4.1.2. Graduació i graduació amb retard

El conjunt de taxes de graduació que es presenten (graduació i graduació amb retard de dos anys) tracta d'esbrinar la mesura en què els alumnes compleixen el pla d'estudis en el temps previst. Aquest resultat també ens indica si la titulació està ben planificada i/o implantada. Es considera que, si el crèdit ECTS està ben implantat, un alumne típic s'hauria de poder graduar en la durada prevista del seu pla d'estudis o un any més (taxa de graduació).

La població de referència és la població de nou ingrés a temps complet i que compleix dues condicions:

1. El nombre de crèdits reconeguts a tots els cursos en què es matricula l'alumne en una titulació de grau ha de ser menor que 30.
2. La mitjana de crèdits matriculats al llarg dels estudis és major o igual que 45 ECTS.

Al Quadre 4 es poden observar el nombre d'estudiants que acaben els ensenyaments en el temps teòric previst al pla d'estudis o en dos cursos més. Així mateix, es proporcionen les taxes de graduació i graduació amb retard de dos anys.

La taxa de graduació de la cohort 2009-2010 és de 43,26 %. Respecte a la graduació amb retard, indica que el percentatge d'alumnes que necessiten dos anys més per finalitzar els seus estudis (del 2009-2010 al 2014-2015) és del 50,45 %.

QUADRE 4. NOMBRE D'ALUMNES MATRICULATS I TAXES DE GRADUACIÓ I DE GRADUACIÓ AMB RETARD						
Estudis		2012-2013	2013-2014	2014-2015	Taxa graduació	Taxa graduació amb retard
		Nombre d'alumnes matriculats				
Arts i Humanitats	Grau d'Estudis Anglesos	70	43	29	27,82	14,78
	Grau de Filosofia	20	13	5	32,35	20,58
	Grau d'Història	41	25	14	27,58	32,18
	Grau d'Història de l'Art	28	18	7	29,50	31,14
	Grau de Llengua i Literatura Catalanes	25	13	11	26,19	30,35
	Grau de Llengua i Literatura Espanyoles	25	12	4	46,15	48,71
Ciències	Grau de Biologia	66	50	31	29,62	42,59
	Grau de Bioquímica	45	23	11	52,38	53,96
	Grau de Física	17	14	8	20,51	25,64
	Grau de Química	29	22	13	32,50	40,00
Ciències Socials i Jurídiques	Grau d'Administració d'Empreses	220	145	95	28,24	34,18
	Grau de Dret	210	113	65	41,04	48,53
	Grau d'Economia	65	46	27	25,21	31,93
	Grau d'Educació Primària	245	86	52	66,20	74,82
	Grau d'Educació Infantil	157	42	21	70,39	74,86
	Grau d'Educació Social	65	28	21	36,44	44,85
	Grau de Geografia	27	20	16	28,94	42,10
	Grau de Pedagogia	46	29	10	49,18	52,45
	Grau de Turisme	97	69	40	33,57	44,28
	Grau de Treball Social	93	85	55	20,40	35,37
Ciències de la Salut	Grau de Fisioteràpia	46	22	12	51,56	20,31
	Grau d'Infermeria	135	25	15	74,69	76,54
	Grau de Psicologia	92	66	28	54,38	61,40
Enginyeria i Arquitectura	Grau d'Edificació	56	43	27	32,55	45,34
	Grau de Matemàtiques	12	12	10	3,22	6,45
Total general		1932	1064	627	43,26	50,45

Font: Elaboració pròpia a partir de la base de dades del CTI de la UIB.

4.2. Abandonament

L'abandonament d'un estudi pot obeir a dos motius clarament diferenciats: l'abandonament definitiu dels estudis universitaris o el canvi d'estudis.

- L'abandonament definitiu dels estudis implica que un alumne no s'ha matriculat dels seus estudis ni de cap altre a la UIB ni a cap altra universitat.

És possible que algun alumne hagi canviat d'universitat sense demanar trasllat d'expedient. En aquest cas s'ha considerat com a abandonament definitiu dels estudis i estarà inclòs a la taxa d'abandonament de la titulació.

- El canvi d'estudis no implica la interrupció de la vida universitària de l'alumne. En aquest sentit, distingim entre els alumnes que canvien d'estudis per una altra titulació de la UIB i els alumnes que canvien d'universitat.

Es considera que un alumne ha abandonat la seva titulació quan han transcorregut dos anys des de la seva darrera matriculació. Tenint en compte aquesta consideració distingim entre:

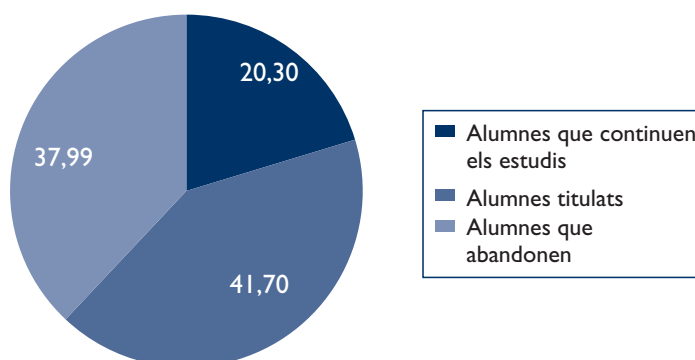
- Abandonament de primer any (alumnes que s'han matriculat per primera vegada a una titulació i no s'han matriculat els dos anys següents).
- Abandonament definitiu (alumnes que haurien d'haver-se titulat i no ho han fet ni estan matriculats l'any de la seva hipotètica titulació ni el següent).

El Quadre 5 recull el nombre d'alumnes matriculats i el nombre d'abandonaments per cursos i per estudis, al llarg dels quatre cursos de les titulacions i un curs més; és a dir del 2009-2010 al 2013-2014.

El percentatge d'abandonament acumulat en els primers cinc anys acadèmics és del 37,99 %. També es pot observar que, per a la majoria dels alumnes, el primer curs del grau és determinant per prendre la decisió d'abandonar els estudis.

Al Gràfic 3 es mostren els percentatges d'alumnes que continuen els estudis, els titulats i els que abandonen durant els quatre cursos previstos als plans d'estudis.

GRÀFIC 3: ALUMES QUE CONTINUEN ELS ESTUDIS, ELS TITULATS I ELS QUE ABANDONEN

QUADRE 5. ALUMNES MATRICULATS I ALUMNES QUE ABANDONEN PER CURSOS I ESTUDIS

Branca	Estudis	2009-2010		2010-2011		2011-2012		2012-2013		2013-2014	
		Mat.	Aban.	Mat.	Aban.	Mat.	Aban.	Mat.	Aban.	Mat.	Aban.
Arts i Humanitats	Grau d'Estudis Anglesos	115	26	88	10	79	9	70	5	43	2
	Grau de Filosofia	34	11	23	2	20	0	20	1	13	3
	Grau d'Història	87	30	57	11	46	5	41	0	25	3
	Grau d'Història de l'Art	61	25	35	6	30	2	28	2	18	1
	Grau de Llengua i Literatura Catalanes	42	13	28	0	28	4	25	3	13	0
	Grau de Llengua i Literatura Espanyoles	39	7	32	4	28	3	25	1	12	1
	Grau de Biologia	108	27	80	9	72	5	66	2	50	3
	Grau de Bioquímica	63	10	53	5	48	3	45	2	23	0
	Grau de Física	39	13	24	2	24	7	17	1	14	1
	Grau de Química	40	4	35	4	32	2	29	1	22	3
Ciències de la Salut	Grau de Fisioteràpia	64	13	51	4	47	1	46	1	22	0
	Grau d'Infermeria	162	18	144	7	136	1	135	1	25	0
	Grau de Psicologia	114	9	105	10	95	2	92	2	66	2
	Grau d'Administració d'Empreses	354	87	265	31	233	16	220	18	145	10
Ciències Socials i Jurídiques	Grau de Dret	307	62	240	20	221	16	210	18	113	3
	Grau d'Economia	119	34	83	16	67	3	65	1	46	8
	Grau d'Educació Infantil	179	24	164	6	157	5	157	6	42	3
	Grau d'Educació Primària	290	50	257	13	250	6	245	2	86	4
	Grau d'Educació Social	107	27	80	7	73	7	65	6	32	1
	Grau de Geografia	38	8	30	1	29	2	27	0	20	0
Enginyeria i Arquitectura	Grau de Pedagogia	61	10	51	3	47	3	46	3	29	4
	Grau de Treball Social	147	26	119	17	103	11	93	1	85	5
	Grau de Turisme	140	24	115	11	106	8	97	4	69	7
	Grau d'Edificació	86	22	64	3	61	5	56	0	43	1
Total alumnes		2.827	591	2.243	205	2.049	129	1.932	83	1.064	66
	Percentatge d'abandonament		20,90		7,25		4,56		2,93		2,33

Font: Elaboració pròpia a partir de la base de dades del CTI de la UIB.

4.3. Inserció laboral

Els estudis d'inserció laboral dels titulats per la UIB són resultat de l'interès de la Universitat per conèixer la situació i la qualitat de l'ocupació de les persones graduades. Es duen a terme sobre les diferents cohorts, periòdicament, dos anys després de la finalització dels estudis de pertinença.

Per una banda, aquesta informació s'emmarca en la necessitat per part de les universitats de retre comptes a la societat. Per altra, conèixer aspectes vinculats a la inserció laboral dels graduats, així com l'adequació entre la formació rebuda, en clau de competències adquirides durant els estudis, i la requerida pel mercat laboral, són de gran utilitat per a l'avaluació de les mateixes titulacions.

En parlar d'inserció laboral detectam que existeixen diferents conceptes que, en general, són utilitzats com a sinònims: inserció ocupacional, inserció social, inserció professional, reinserció, etc. (Ventura i Martínez, 2007), que si bé estan relacionats, convé clarificar-los.

Generalment, quan s'utilitza el concepte d'inserció laboral, es fa referència a l'obtenció d'una feina no necessàriament relacionada amb la preparació o la capacitat de la persona que ho aconsegueix: això es pot identificar amb *inserció ocupacional*. No obstant això, si el lloc de treball està relacionat amb el currículum formatiu, la formació adquirida a la universitat o l'especialització professional de la persona que l'ha d'ocupar, s'utilitza el terme *inserció professional* (Homs, 1991). Per diferenciar la inserció professional de la mera inserció laboral s'introdueixen elements relacionats amb la qualitat de la inserció, com la durada del contracte, nivell o categoria professional, tipus d'ocupació, nivell d'ingressos, oportunitats de promoció, etc.

Així mateix, cal distingir entre *ocupabilitat individual* i *ocupabilitat global*. L'ocupabilitat individual es refereix a la probabilitat d'inserció laboral depenent únicament de les característiques, coneixements i habilitats que presenten les persones que busquen ocupació. Per la seva part, l'ocupabilitat global fa referència a la possibilitat d'inserció laboral depenent, a més a més, de les oportunitats que presenta el mercat de treball. Per tant, la primera se centra especialment en la persona i depèn de l'aprenentatge i la segona depèn molt més del context.

Una vegada fetes les aclaracions necessàries, definirem la taxa d'inserció utilitzada en aquest estudi (taxa d'inserció acumulada) amb referència al nombre de persones que ha tingut algun contacte o participació amb el mercat laboral durant aquest període de temps respecte al total de persones que integren el grup d'observació (Observatori d'Empresa i Ocupació i Ivàlua, 2015).

Sobre la situació laboral de la cohort estudiada es disposa de la següent informació: situació laboral dos anys després d'haver-se graduat (any 2016), situació laboral per facultats i estudis, taxa d'ocupació, ingressos dels ocupats, branca d'activitat, àmbit de l'empresa on treballen, requisits per a la feina actual, si desenvolupa funcions universitàries i la titulació requerida (taules de 6 a 14). Els resultats obtinguts a l'enquesta d'inserció laboral es detallen seguidament.

QUADRE 6. SITUACIÓ ACTUAL DELS TITULATS

Situació	Nre.	%
Ocupat	479	80,9
Aturat	58	9,8
Inactiu	55	9,3
Total	592	100

Font: Enquesta d'inserció laboral UIB-FUEIB.

QUADRE 7. SITUACIÓ LABORAL ACTUAL PER FACULTATS I ESTUDIS

Facultats i estudis	Situació laboral actual						
	N	Ocupat		Aturat		Inactiu	
		Nre.	%	Nre.	%	Nre.	%
Escola Politècnica Superior	80	75	93,8	2	2,5	3	3,8
Grau de Matemàtiques	2	2	100,0	0	0,0	0	0,0
Grau d'Edificació	42	41	97,6	1	2,4	0	0,0
Facultat de Ciències	30	20	66,7	3	10,0	7	23,3
Grau de Biologia	9	7	77,8	0	0,0	2	22,2
Grau de Bioquímica	15	11	73,3	2	13,3	2	13,3
Grau de Física	1	1	100,0	0	0,0	0	0,0
Grau de Química	5	1	20,0	1	20,0	3	60,0
Facultat de Dret	51	33	64,7	5	9,8	13	25,5
Grau de Dret	51	33	64,7	5	9,8	13	25,5
Facultat de Filosofia i Lletres	58	40	69,0	13	22,4	5	8,6
Grau de Filosofia	7	4	57,1	2	28,6	1	14,3
Grau de Geografia	2	0	0,0	2	100,0	0	0,0
Grau de Llengua i Literatura Catalanes	4	2	50,0	2	50,0	0	0,0
Grau de Llengua i Literatura Espanyoles	8	5	62,5	1	12,5	2	25,0
Grau de Treball Social	8	8	100,0	0	0,0	0	0,0
Grau d'Estudis Anglesos	12	11	91,7	1	8,3	0	0,0
Grau d'Història	11	5	45,5	5	45,5	1	9,1
Grau d'Història de l'Art	6	5	83,3	0	0,0	1	16,7
Facultat de Psicologia	15	11	73,3	2	13,3	2	13,3
Grau de Psicologia	15	11	73,3	2	13,3	2	13,3
Facultat de Turisme	15	15	100,0	0	0,0	0	0,0
Grau de Turisme	15	15	100,0	0	0,0	0	0,0

Facultat d'Economia i Empresa	53	50	94,3	1	1,9	2	3,8
Grau d'Administració d'Empreses	39	36	92,3	1	2,6	2	5,1
Grau d'Economia	14	14	100,0	0	0,0	0	0,0
Facultat d'Educació	190	145	76,3	29	15,3	16	8,4
Grau de Pedagogia	9	8	88,9	1	11,1	0	0,0
Grau d'Educació Infantil	64	47	73,4	12	18,8	5	7,8
Grau d'Educació Primària	95	74	77,9	13	13,7	8	8,4
Grau d'Educació Social	22	16	72,7	3	13,6	3	13,6
Facultat d'Infermeria i Fisioteràpia	80	73	91,3	3	3,8	4	5,0
Grau de Fisioteràpia	16	15	93,8	0	0,0	1	6,3
Grau d'Infermeria	64	58	90,6	3	4,7	3	4,7

QUADRE 8. OCUPACIÓ PER ESTUDIS

Títol	Taxa d'ocupació %
Grau de Geografia	*
Grau de Química	20,00
Grau d'Història	45,50
Grau de Llengua i Literatura Catalanes	50,00
Grau de Filosofia	57,10
Grau de Llengua i Literatura Espanyoles	62,50
Grau de Dret	64,70
Grau d'Educació Social	72,70
Grau de Bioquímica	73,30
Grau de Psicologia	73,30
Grau d'Educació Infantil	73,40
Grau de Biologia	77,80
Grau d'Educació Primària	77,90
Grau d'Història de l'Art	83,30
Grau de Turisme	85,00
Grau de Pedagogia	88,90
Grau d'Infermeria	90,60
Grau d'Estudis Anglesos	91,70
Grau d'Administració d'Empreses	92,30
Grau de Fisioteràpia	93,80
Grau d'Edificació	97,60
Grau de Matemàtiques	*
Grau de Física	*
Grau de Treball Social	100,00
Grau de Turisme	100,00
Grau d'Economia	100,00

Nota: * La grandària de la mostra no és representativa.

QUADRE 9. INGRESSOS DELS OCUPATS

Total	Total	Dones
Menys de 9.000 euros	37	9,5
9.000 euros - 12.000 euros	46	11,8
12.000 euros - 15.000 euros	67	17,2
15.000 euros - 18.000 euros	70	17,9
18.000 euros - 24.000 euros	91	23,3
24.000 euros - 30.000 euros	45	11,5
30.000 euros - 40.000 euros	19	4,9
Més de 40.000 euros	15	3,8
Total	390	100

Font: Enquesta d'inserció laboral UIB-FUEIB.

QUADRE 10. BRANCA D'ACTIVITAT

Total	Total	Dones
Educació, investigació i serveis culturals	153	32,01
Sanitat i assistència social	79	16,53
Administració pública, defensa i seguretat social	47	9,83
Serveis a les empreses. Lloguer de béns	39	8,16
Construcció	31	6,49
Transport i activitats afins	26	5,44
Hosteleria, restaurants, cafès	21	4,39
Comerç i reparacions	20	4,18
Tecnologies de comunicació	18	3,77
Altres serveis prestats a la comunitat	14	2,93
Institucions financeres, assegurances i activitats immobiliàries	13	2,72
Electricitat, gas i aigua. Fabricació de generadors de vapor, captació, depuració i distribució d'aigua	4	0,84
Paper i articles derivats. Arts gràfiques i edició. Fabricació de pasta de paper, cartó	3	0,63
Materials de transport. Fabricació de vehicles de motor; bicicletes, construcció naval, material ferroviari...	3	0,63
Indústries farmacèutiques i cosmètiques	1	0,21

Total	Total	Dones
Indústries tèxtils, del cuir i de confeccions	1	0,21
Indústries químiques	1	0,21
Cautxú i plàstic. Altres indústries manufactureres. Reciclatge. Fabricació de vidre, fibres sintètiques	1	0,21
Metal·lúrgia, material elèctric i de precisió	1	0,21
Altres	1	0,21
Productes alimentaris, begudes i tabac	1	0,21
Total	478	100

Font: Enquesta d'inserció laboral UIB-FUEIB.

QUADRE 11. ÀMBIT DE L'EMPRESA

Àmbit de l'empresa	Nombre	%
Públic	178	37,5
Privat	297	62,5
Total	475	100

Font: Enquesta d'inserció laboral UIB-FUEIB.

QUADRE 12. REQUISITS PER A LA FEINA ACTUAL

Requisits	Nombre	%
Titulació universitària	381	79,9
Cap titulació	96	20,1
Total	477	100

Font: Enquesta d'inserció laboral UIB-FUEIB.

QUADRE 13. DESENVOLUPA FUNCIONS UNIVERSITÀRIES?

Funcions universitàries	Nombre	%
Sí	392	82,2
No	85	17,8
Total	477	100

Font: Enquesta d'inserció laboral UIB-FUEIB.

QUADRE 14. TITULACIÓ REQUERIDA			
Titulació requerida		Nombre	%
Titulació específica	Funcions pròpies	329	69,0
	Funcions no pròpies	10	2,1
Titulació universitària	Funcions pròpies	36	7,5
	Funcions no pròpies	6	1,3
Cap titulació	Requerida formació universitària	17	3,6
	No requerida formació universitària	79	16,6
Total		477	100

Font: Enquesta d'inserció laboral UIB-FUEIB.

D'acord amb la informació que ens proporcionen els quadres precedents, i en termes generals, podem veure que el 80 % dels graduats es troben en actiu, majoritàriament en l'empresa privada. El sector d'ocupació principal és el d'educació, investigació i serveis culturals, seguit del sector de sanitat i serveis socials.

Quasi el 70 % ha necessitat una titulació específica per accedir al lloc de feina i el 80 % hi desenvolupa funcions universitàries. Pel que fa al nivell d'ingressos, el major percentatge se situa entre els 18.000 i els 24.000 euros a l'any.

5. CONCLUSIONS I DISCUSSIÓ

La necessitat de conèixer la influència que el canvi de model educatiu, en el marc de l'adaptació a l'espai europeu d'educació superior (EEES), ha tingut en l'educació superior, pel que fa a l'adquisició de les competències, a la permanència i superació dels estudis, fa necessària la revisió i l'anàlisi del rendiment dels estudiants i de la seva inserció laboral una vegada graduats.

El present treball permet conèixer en profunditat el comportament i la trajectòria de la cohort 2009-2010, la primera promoció de graduats per la Universitat de les Illes Balears. L'amplitud de la informació que aporta aquest estudi, el fet de disposar d'una cohort sencera d'estudiants permet, entre altres coses, conèixer i comparar l'impacte que el canvi dels plans d'estudis exerceix sobre les diferents titulacions. La comparació es fa imprescindible entre les diferents cohorts dels estudis de graus com també entre aquestes i les antigues titulacions de llicenciatura i diplomatura.

Cal tenir en compte, no obstant això, que els determinants de l'èxit a la universitat són molt diversos. Hi estan implicats factors tant de tipus institucional com de caràcter psicològic i social de l'estudiant. Així mateix, hi estan implicades les metodologies d'ensenyament-aprenentatge que el professorat emprava per dur a terme la seva tasca educativa (Rodríguez, Fita i Torrado, 2004). Malauradament, no comptam amb informació sobre aquests aspectes per la qual cosa ens hem

cenyit a la revisió de les taxes de rendiment i a l'estudi de la situació laboral d'aquesta cohort de graduats. Aquests són els indicadors que més clarament expressen les dimensions del rendiment acadèmic i que ens ajuden a construir una imatge global d'aquest fenomen gràcies al seu caràcter quantitatiu, el qual inclou la recollida de les dades i la consegüent operativització. Per aquest motiu, són els indicadors més emprats i, per tant, útils per a la comparació i contrastació dels resultats (Ávalos, Carfi i Gutiérrez, 2014), dos dels objectius principals de qualsevol investigació.

Per concloure aquest treball i respondre a les preguntes que ens formulàvem a l'apartat de la introducció: proporciona Bolonya una bona preparació? com és l'ocupació dels graduats? hi ha diferències significatives amb els antics titulats? Tractarem separatament cada un dels punts analitzats.

5.1. Rendiment dels estudis de grau

Entès com la superació i l'aprofitament dels estudis cursats, el rendiment acadèmic és actualment una qüestió fonamental al territori europeu. Alguns autors apunten que el canvi de model universitari de llicenciatures i diplomatures a graus ha significat una reducció de l'èxit acadèmic i un desigual comportament quant al rendiment (Esparrells, 2012). Per contra, altres estudis indiquen una millora general del rendiment, concretament en les taxes de rendiment acadèmic i d'avaluació en comparació amb les antigues titulacions (Montaño, Mairata i Palou, 2012; Montaño, Palou i Mairata, 2014). Hi ha un augment en el nombre d'estudiants que es presenten a les activitats d'avaluació, la qual cosa indica una major participació en el procés d'ensenyament i aprenentatge per part de l'alumnat, i milloren els resultats dels estudiants, tant pel que fa al nombre de crèdits superats com a la mitjana de les qualificacions.

En general, les taxes de rendiment i èxit ens indiquen, per una part, una bona implementació dels plans d'estudis adaptats a l'EEES i, per altra part, una bona integració per part dels estudiants.

5.1.1. Rendiment acadèmic

La mitjana de rendiment de la cohort 2009-2010 és de 75,88 %. Per branca de coneixement, la taxa de rendiment oscil·la entre el 66 % i el 87 %. Ciències de la Salut és la branca amb major rendiment acadèmic; per contra, la branca amb menor rendiment és la d'Enginyeria i Arquitectura. Aquests resultats són similars a la majoria d'universitats (Prades, Nieto, Torrents, Bernáldez i Quirós, 2017).

Com hem vist, en general, el rendiment acadèmic augmenta globalment a totes les branques any rere any. Tot i el decreixement en el segon curs d'alguns estudis, la qual cosa segueix la dinàmica de les universitats espanyoles tal com s'indica a «El rendimiento académico en las enseñanzas universitarias» (Esparrells, 2012).

5.1.2. Èxit

Observam que, igual que en el cas del rendiment, en la majoria dels estudis es produeix un increment de l'èxit a mesura que augmenta el curs. La mitjana d'èxit per al total dels graus és de 85,75 %. Del total dels 25 graus estudiats, 17 es troben per damunt del 80 % el primer any.

5.1.3. Graduació

La taxa de graduació de la cohort 2009-2010 és del 43,26 i la taxa de graduació amb retard de dos anys és de 50,45. Aquestes taxes es consideren molt baixes, cal recordar que la primera recull els resultats de cinc cursos. Respecte a la graduació amb retard, indica que els alumnes necessiten dos anys més per finalitzar els seus estudis (del 2009-2010 al 2014-2015).

Del total de la cohort 2009-2010, finalment aconseguiren graduar-se un total de 1.429 estudiants. La majoria ho va fer al quart curs o al curs següent. El nombre d'estudiants que necessita més temps per aconseguir-ho és de 206.

5.2. Abandonament

Sobre l'abandonament dels estudis, hem de dir que els resultats obtinguts confirmen la feblesa del sistema universitari i posen en qüestionament l'èxit de les universitats en la seva missió de formar professionalment i personalment el capital humà.

El percentatge d'abandonament arriba al 37,99 % en els primers cinc anys acadèmics. Podem veure que, dels 2.827 alumnes que iniciaren els estudis de grau, el primer any abandonaren 591 estudiants; el segon any, 205 estudiants; el tercer, 129 estudiants; el quart, 83 estudiants i el cinquè, 66 estudiants.

Hi ha dos aspectes que se situen com a elements essencials per entendre el fenomen de l'abandonament. El primer element que cal tenir en compte és que, com hem vist, la majoria d'abandonaments es produeixen durant el primer any dels estudis universitaris. A més, es considera que l'experiència en aquest primer any té una influència decisiva en el rendiment posterior, tant en forma de notes i anys de durada dels estudis, com també en l'abandonament dels estudis en anys posteriors al primer curs (Mañé i Miravet, 2010).

Aquest problema, també present en la resta de les universitats espanyoles i europees, sembla que s'està accentuant els darrers anys. Existeix un ampli acord respecte a considerar la retenció dels estudiants com un tema fonamental i comú a totes les universitats (s'observen xifres d'entre el 35 % i el 50 % d'abandonament).

A l'Informe d'abandonament al primer any (SEQUA, 2011), realitzat sobre els alumnes que començaren el curs 2009-2010, s'indicava que els motius principals de l'abandonament dels estudis eren de tipus personal i/o socioeconòmic. Especialment determinant és la impossibilitat de compaginar els horaris dels estudis amb el treball o amb les obligacions personals/familiars.

Però no podem deixar de banda altres determinants de l'abandonament que, en el cas dels estudiants de primer any, va lligat al rendiment acadèmic; és a dir, a la capacitat dels estudiants per superar amb èxit els cursos o crèdits matriculats.

Certament, els factors que afecten el rendiment acadèmic són múltiples i molts no depenen de la universitat, però el que és inqüestionable és que una de les seves responsabilitats és fer el

possible per millorar-lo; el prestigi de la mateixa universitat en depèn en bona mesura. Per aquest motiu, «consideram que la millora del rendiment acadèmic hauria de ser un tema prioritari per a la universitat» (Mañé i Miravet, 2010).

5.3. Inserció laboral

Observam que el percentatge d'ocupació entre els graduats de la primera promoció d'estudis de grau és alta (81 %) i que la població aturada és inferior al 10 %. Sobre el percentatge d'ocupació fem notar que els resultats són comuns a tota la població amb estudis superiors, la qual gaudeix d'un índex d'ocupabilitat superior a la resta de la població sense estudis, o amb estudis primaris, i de major adaptabilitat als canvis sociolaborals.

El 68 % dels graduats troba feina abans que passin sis mesos del moment en què acabaren els estudis. El 63 % treballa a temps complet en el sector privat. El 49 % dels graduats que treballen tenen un contracte temporal; el 35 %, un contracte fix i el 13% són autònoms.

Els salaris més elevats es registren a l'àrea tècnica, mentre que humanitats concentra les retribucions més baixes. La majoria dels enquestats treballa en l'àmbit de l'educació, investigació i serveis culturals (32 %). Segueix, amb molta menor presència, el percentatge d'ocupació en el sector de la sanitat i l'assistència social (16,5 %).

Una qüestió important és saber si hi ha diferències entre els graus i les titulacions antigues. Segons l'estudi realitzat per AQU Catalunya, no hi ha diferències significatives en la probabilitat d'estar ocupat entre graus i titulacions anteriors. Aquest resultat és referent als graduats de les universitats catalanes; desconeixem si es pot extrapolar a les Illes, atès que l'ocupabilitat no pot ser abordada des d'una perspectiva única perquè està construïda a partir de múltiples actors socials (Suárez, 2016). Les variables contextuais i individuals determinen tant l'accés a l'ocupació com les trajectòries laborals (Martínez, 2000).

Respecte a la qualitat de la inserció, i en relació amb les funcions desenvolupades, existeix una gran heterogeneïtat entre els ensenyaments de cada branca. No obstant això, pareix que el títol de grau incrementa la probabilitat de fer funcions de nivell universitari en comparació amb les antigues titulacions. Concretament en les d'Informàtica, Turisme i Arquitectura (Prades et al. 2017). Aquest resultat podria estar relacionat amb la millora de la competència del domini d'una llengua estrangera, la qual cosa és una competència transversal requerida a totes les titulacions de grau. Així mateix, també hi podria estar implicada la millora del nivell de formació d'altres competències transversals que es treballen en aquests estudis, com són el treball en equip o la informàtica.

Podríem pensar que, en general, la preparació per al món laboral és adequada, atès que la majoria de competències que es demanen els ocupadors s'inclouen en els plans d'estudis i, per tant, reben formació a la universitat.

En relació amb la satisfacció laboral, per accedir a la feina que duen a terme, als graduats se'ls va exigir tenir una titulació universitària (80 %), específica o no, i sols el 20 % de les ocupacions no demanaven cap titulació.

Veiem que la majoria dels graduats obté uns ingressos anuals que oscil·len entre els 15.000 i els 24.000 euros (41 %). Però quasi el 22 % declara uns ingressos inferiors a 12.000 euros i sols el 20 % supera els 24.000. Els graduats que tenen ingressos superiors, de 30.000 o més euros, no arriben al 10 %. Ens trobam, doncs, amb un nombre important de graduats que ocupen un lloc de feina que podria considerar-se precària, tant pel que fa al nivell d'ingressos com per les funcions que hi realitzen.

No obstant això, els graduats en actiu valoren amb un nivell alt la satisfacció general amb la feina actual (7,8 en una escala del 0 al 10). El 78 % tornaria a triar la mateixa carrera i el 73 %, la mateixa universitat, la UIB.

El perfil del graduat enquestat, que s'ha obtingut tres anys després d'acabar els estudis és el següent:

«Dona, 29 anys, graduada en la branca de Ciències Socials i Jurídiques. Ocupada a temps complet, amb contracte temporal, al sector privat. Amb un sou brut anual d'entre 18.000 i 24.000 €. La seva titulació universitària específica ha estat un requisit per accedir al lloc de treball i desenvolupa funcions concordes als seus estudis. Presenta un bon nivell de satisfacció amb la feina actual i repetiria la mateixa carrera i a la mateixa universitat, la UIB».

Podem considerar que la majoria dels graduats d'aquesta cohort desenvolupen funcions de nivell universitari al seu lloc de treball i que són pròpies dels estudis que han cursat, la qual cosa ens indica un bon nivell d'assoliment de la inserció professional.

Per concloure, volem recordar la definició d'ocupabilitat de López-Aranguren (1999): parteix de la base que és una capacitat de la persona per a adaptar-se a l'oferta d'ocupació. Considerar l'ocupabilitat com una capacitat implica assumir que es pot adquirir i desenvolupar, és a dir, es pot aprendre i, per tant, intervenir-hi. En les conclusions generals del Seminari Oficial de Bolonya (Eslovènia, 2004) es va definir com el «Conjunt d'assoliments —habilitats, comprensions i atributs personals— que proporcionen als graduats les millors condicions per a guanyar una ocupació i per a tenir èxit en les diferents ocupacions que poden triar, amb beneficis per a ells mateixos i per al conjunt del col·lectiu dels treballadors, de la comunitat i de l'economia». Per tant, l'ocupabilitat, des d'aquesta perspectiva, ha de tenir diferents interpretacions en els distints programes d'estudi (Ventura i Martínez, 2017).

És desitjable que les dades aportades per aquest estudi puguin possibilitar un disseny més adequat dels currículums i dels plans d'estudis universitaris. En el marc de la convergència cap a l'espai europeu d'educació superior (EEES), resulta del tot desitjable disposar d'informació procedent tant dels alumnes com dels graduats de les nostres universitats, mitjançant el seguiment dels resultats acadèmics de les cohorts i la valoració de la formació rebuda des del punt de vista de la repercussió que ha tingut en el seu procés d'inserció laboral.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Agència de qualitat universitària de les Illes Balears (2013). Protocol de seguiment dels ensenyaments universitaris oficials (document de treball).

Ávalos, A.; Carfi, B. i Gutiérrez, N. (2014). Informe de rendiment acadèmic. Observatori de l'estudiant. Universitat de Barcelona. En línia. Disponible a <<http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/57963/1/Informe%20Rendiment%20Acadèmic.pdf>>

Esparrells, C. P. (2012). «El rendimiento academico en las enseñanzas universitarias». *La universidad española en cifras*. Madrid: Càtedra UNESCO de Gestió i Política Universitària de la Universitat Politècnica de Madrid.

Homs, O. (1991). «La inserción profesional de titulados universitarios». *Boletín de Información Universitaria* (Madrid, Secretaria General del Consejo de Universidades), Monografías 3.

López-Aranguren (1999). Empleo como proceso de autonomía. Nuevas fórmulas. Fundación Tomillo.

Mañé F. i Miravete, D. (2010). El Rendiment acadèmic dels estudiants de primer any a la universitat. Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya. En línia. Disponible a <http://www.aqu.cat/biblioteca_fitxa/index.aspx?idioma=ca-ES&id=10563>

Martínez, R. (2000). «Aproximaciones teóricas a los procesos de inserción laboral». *Revista del Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales*, 25.

Montaño, J. J.; Mairata, M. J. i Palou, M. (2012). Estudi comparatiu del rendiment acadèmic dels estudiants amb els títols de grau i amb els de l'ordenació anterior. *Anuari de l'Educació de les Illes Balears 2012*. Palma: Fundació Guillem Cifre de Colònia.

Montaño, J. J.; Palou, M., i Mairata, M. J. (2014). Rendiment acadèmic a les titulacions universitàries oficials de grau. *Anuari de l'Educació de les Illes Balears 2014*. Palma: Fundació Guillem Cifre de Colònia.

Observatori d'Empresa i Ocupació i Ivàlua (2015). Especificació d'un sistema d'indicadors per mesurar la inserció laboral. En línia. Disponible a <http://observatoritreball.gencat.cat/web/.content/05__recursos/documentos/fragments_de_coneixement/arxius/Indicadors_Insercio_Laboral.pdf>

Prades, A.; Nieto, S.; Torrens, D.; Bernáldez, L. i Quirós, M. (2017). La inserció laboral dels graduats i graduades de les universitats catalanes. AQU Catalunya. En línia. Disponible a <<http://www.aqu.cat/>>

Rodríguez, S.; Fita, E. i Torrado, M. (2004). «El rendimiento académico en la transición secundaria-universidad». *Revista de Educación*, 334, 391-414.

Rodríguez, M. N. i Ruíz, M. A. (2011). «Indicadores de rendimiento de estudiantes universitarios: calificaciones versus créditos acumulados». *Revista de Educación*, 355, 467-492.

Servei d'Estadística i Qualitat Universitària (2011). Informe d'abandonament al primer any. Estudis de grau de la Universitat de les Illes Balears (sense les escoles adscrites) (document de treball).

Suárez, B. (2016). «Empleabilidad: análisis del concepto». *Revista de investigación en educación*, 14 (1), 67-84.

The Tuning Educational Structures in Europa Project (2002). En línia. Disponible a <<http://www.urv.cat/es/estudios/modelo-docente/eees/documentosinformativa/>>

Universitat de les Illes Balears - Fundació Universitat-Empresa de les Illes Balears (2017). Resultats del primer estudi d'inserció laboral dels graduats universitaris. En línia. Disponible a <<https://fueib.org/ca/noticias/fueib/141/el-81-per-cent-dels-graduats-a-la-uib-treballen-tres-anys-despres-dhaver-acabat-els-estudis>>

Ventura, J. i Martínez, F. (2007). «Inserció laboral i empleabilitat en el marc de l'Espai Europeu d'Educació Superior: el cas de la Facultat de Pedagogia de la Universitat de Barcelona». *Temps d'Educació*, 32.